Arbetsplan för Lemlands grundskola

2020-2021

Behandlad på samplaneringar 16/3, 18/5 och 25/5 2020

Arbetsplanen har även behandlats på arbetslagsmöten under vt 2020

Behandlad i skolnämnden den 2/6 2020

Innehållsförteckning

Målsättning *2*
Verksamhetsidé *2*
Organisation – timresurs, assistenter och fritidspedagog *3*
Skolans timresurs 3

Undervisningsarrangemang *4*
Elever med särskilda behov och specialundervisning *6*
Samordnade speciallärarens ansvarsområde (24 h) 6

Specialundervisning (18 h) - specialklass 6

Organisering och planering *8*
Skolans elevvårdsgrupp samt antimobbningsarbete *9*
Elevvårdsgruppen 9

KiVa skola 9

Elevråd och elevmedverkan *10*
Elevråd 10

Elevmedverkan 10

Tyngdpunktsområden *11*
Mulitlitteracitet 11

Drogförebyggande arbete *12*
Krisgrupp *12*
Samarbetet skolan och hemmen *12*
IT- användning *14*
Wilma och lärplattform *17*
Utvärdering *18*
Lärarnas fortbildning 2020-2021 ..... *19*
Planering av timresurs 2020-2021 ..... *20*
Elevgrupper 2020–2021 ..... *21*
Våra gyllene regler *22*
Lektionstider 2020 – 2021 ..... *23*
Samarbete förundervisning - skola *24*
Handlingsplan för skolans SANT-arbete *25*
Taxi- och bussregler *27*
Åtgärdsprogram *28*
Jämställdhets- och likabehandlingsplan för Lemlands grundskola *30*
Antimobbningsplan för Lemlands grundskola - KiVa skola *33*
Krisplan för Lemlands grundskola *34*
Handlingsplan för elever med läs-, skriv- och matematiksvårigheter *38*
Plan för hantering av utåtagerande elever samt elever med psykosociala problem . *44*
Kursplaner 2020-2021 ..... *45*

Målsättning

Genom att skapa en elevanpassad inlärningssituation skall alla elever få möjlighet att utvecklas utifrån sin egen mognadsnivå och sina egna förutsättningar. Genom att ta tillvara elevgruppens olikheter på ett positivt sätt skapas ett utvecklande och tryggt arbetsklimat.

Verksamhetsidé

För att skapa en så elevanpassad situation som möjligt, där eleven skall ha möjlighet att utvecklas utifrån sina egna förutsättningar arbetar skolan med individualiserade arbetssätt i åldersblandade och åldershomogena undervisningsgrupper. En samverkan mellan grupperna skapar en flexibilitet så att också andra lämpliga undervisningsgrupper kan bildas. Samverkan mellan undervisningsgrupper och arbetslag skapar en kontinuitet för eleven från årskurs 1 till årskurs 6.

Eleven skall fungera tillsammans med andra människor utan att fara illa eller göra andra människor illa. Det betyder att som elev lära sig samarbeta och anpassa sig till andra människors behov och önskningar och samtidigt göra sina egna önskningar och behov tydliga för andra.
Att väcka elevernas känsla för sin hembygd och för det åländska samhället är en viktig del i undervisningen, samtidigt som det är viktigt att betona individens plats i det egna landet och i världen och vad detta innebär i form av solidaritet och ansvarstagande. I det alltmer internationaliserade samhället behöver individen en fast punkt i tillvaron.

Demokratins spelregler, samhällets rättsuppfattning och etiska regler skall vara som ett rättesnöre i skolans hela verksamhet.
Elevens och föräldrarnas inflytande i skolarbetet är viktigt.

Organisation – timresurs, assistenter och fritidspedagog

Skolans timresurs

Disponibel timresurs:

Skolans allmänna timresurs (AU)	256 h
Timresurs för AU av SÅHD	6 h
Speciallärare	24 h
Specialklasslärare för specialklass	18 h
Total timresurs	**304 h**
Elevassistenter 7 st.	4,86 tjänster
Fritidspedagog 1 st.	1 tjänst varav 0,45 tjänst i skolan

Undervisningsarrangemang

Aktivitetsdagar

Dagar som uppmärksammas antingen som temaundervisning inom klassens ram eller i större grupper eller för hela skolan. De internationella dagarna kommer att bedrivas med tonvikt på internationella och globala frågor, samt därtill hörande solidaritetsfrågor.
I samband med advent eller jul och vårterminsavslutningen besöker skolan kyrkan för att delta i en gemensam skolgudstjänst. Under året kan församlingen och skolan samarbeta också i andra sammanhang.

Morgonsamlingar hålls av olika grupper av elever eller inbjudna gäster.

Dagliga inledande samlingar hålls i klasserna när detta är möjligt.

HT: Friluftsdag eller idrottsdag med olika idrottsaktiviter (1 st)
Hungerdagen
Temadag om aktuellt ämne knutet till årets tyngdpunktsområde
Julpyssel
Pröva på idrottsdag årskurs 5 och 6

VT: Friluftsdag eller idrottsdag med olika idrottsaktiviter (2 st)
Påskpyssel
Unicefrundan
Skolgårdsstädning
Pröva på idrottsdag årskurs 3 och 4

Aktiviteter utanför skolan

Exkursioner i omgivningen i samband med undervisning i naturkunskap/samhällskunskap och omgivningskunskap, samt under olika temadagar

- Studiebesök och studieresor inom landskapet Åland
- Museibesök
- Teaterbesök
- Idrottstävlingar inom landskapet Åland
- Simhallsbesök - simundervisning
- Skolgudstjänster
- Utfärdsdagar
- Pröva på dagar-idrott

Ämneshelheter

Omgivningskunskap/Naturkunskap:

Omgivningskunskap	åk 1-2
Biologi, geografi och miljölära	åk 3-6
Fysik och kemi	åk 5-6

Samhällskunskap

Samhällslära och ekonomi	åk 5-6
Historia	åk 3-6
Omgivningskunskap.	åk 1-2

Religionskunskap undervisas som ett skilt läroämne

Religion	åk 1-6

Blockläsning av ämneshelheterna kommer att ske under delar av läsåret i åk 3-4 och 5-6. Ämnesintegrering görs i möjligaste mån mellan olika ämnen.

Studiebesök och inbjudna föreläsare som anknyter till undervisningsområdet ifråga levandegör och verklighetsanknyter den teoretiska undervisningen.

Lektionernas längd är 45 minuter som kan sammanslås till dubbellektioner. Lunch och rast omfattar 60 minuter och övriga raster 15 minuter. Den sista lektionen för dagen avkortas dock med 5 minuter på grund av skolskjutsar.

Elever med särskilda behov och specialundervisning

Timresurs

• Assistentresurs	4,86 tjänster
• Samordnad speciallärare	24 h
• Speciallärare för specialklass	18 h
• Fritidspedagog	0,45 tjänster

Tilldelning av resurser till de olika eleverna och klasserna fördelas härifrån, efter att klasslärare, elevvårdskonferens eller någon på annat sätt anmält en elev eller elevgrupp dit. Svårigheterna utreds och planeringen för eleven skall basera sig på ett åtgärdsprogram som kan läggas upp i kortare eller längre perioder. Elever med fastställd diagnos samt elever med rekommenderad anpassad undervisning prioriteras.

Samordnade speciallärarens ansvarsområde (24 h)

- Samarbetar med skolpsykolog kring diagnostisering.
- Planera undervisningen för elever med perceptions-, dyslexi, läs-, skriv- och matematiksvårigheter tillsammans med klasslärarna
- Aktivt delta i undervisning av dessa elever, i klass, mindre grupp eller enskilt
- Handleda lärare i material och metoder och tillrättaläggande av arbetsmiljön.
- Införskaffa lämpligt undervisningsmaterial i samråd med klassläraren för elever med inlärningssvårigheter eller andra behov
- Ansvara för att upprätta och följa upp åtgärdsprogrammen i samråd med klassläraren
- Delta i elevvårdsmöten och andra planeringsmöten
- Screening av elevernas läs- och skrivfärdigheter i årskurs 1-6. Screeningarna sker på hösten och på våren

Specialundervisning (18 h) - specialklass

Undervisningen planeras av specialklassläraren som även ansvarar för uppgörandet anpassade kurser.

Specialklassen är i första hand till för de elever som överförts till anpassade lärokurser samt elever som befinner sig i riskzonen för anpassad kurs. Finns ett resursöverkott i specialklassen ska även specialklassläraren undervisa elever i behov av samordnad specialundervisning. Detta blir aktuellt först om skolans samordnade speciallärare inte har tillräcklig kapacitet att ge undervisning till alla elever i behov av samordnad specialundervisning.

Specialklassläraren meddelar till elevvårdsgruppen hur många elever som det finns kapacitet till att ge samordnad specialundervisning i specialklassen. Elevvårdsgruppen fördelar därefter i samarbete med speciallläraren i samordnad specialundervisning vilka elever som ska få undervisningen i specialklass.

Klassläraren ansvarar för att kontakta elevvårdsgruppen då man anser att en elev är i behov av extra undervisning i specialklassen.

Speciallläraren handleder berörda klasslärare och även skolans assistenter och fritidspedagog.

Organisering och planering

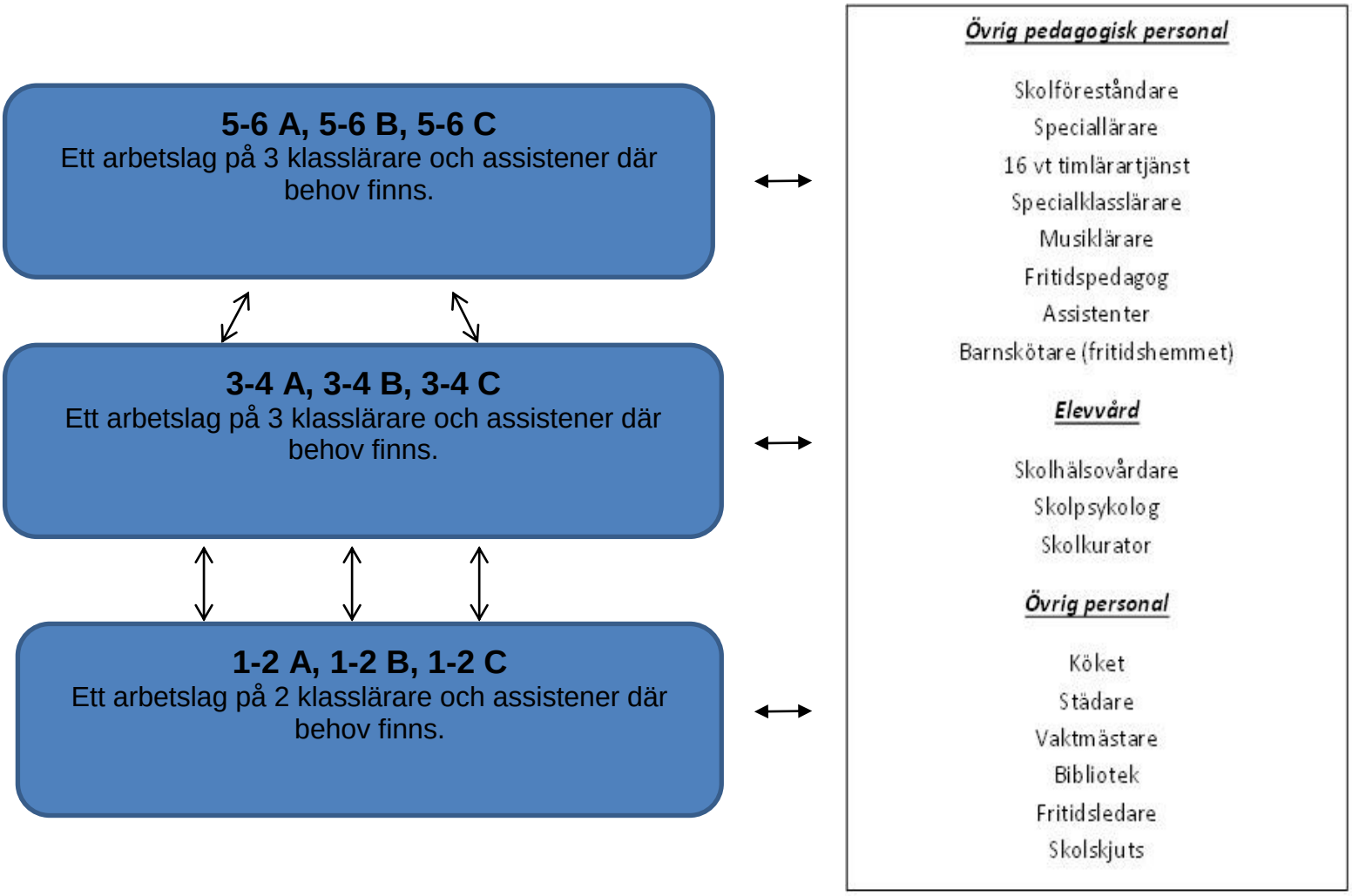

Schemalagd planeringstid

- Kollegiets gemensamma planering — 2 h 20 min/vecka
- Arbetslagsplanering — 1 h/vecka
- Elevvårdsmöte — 1 h/vecka

Skolans elevvårdsgrupp samt antimobbningsarbete

Elevvårdsgruppen

- Skolföreståndaren
- Skolpsykologen
- Skolkuratorn
- Samordnad specialläraren
- Berörda lärare och assistenter
- Skolhälsovårdaren
- Socialsekreteraren vid behov

KiVa skola

Lemlands grundskola använder sig av KiVa-skola som är ett åtgärdsprogram och förebyggande program mot mobbning.

Grunden i KiVa skola är de lektioner som årligen hålls i årskurs 1-4 där man undervisar eleverna om mobbning och hur man som klasskamrat skall agera för att hindra att mobbning uppstår. I metoden ingår även en personalutbildning där hela personalen utbildas i vad KiVa skola innebär och hur metoden fungerar. Även föräldrarna informeras om KiVa skola och får tillgång till en handbok för föräldrar där de kan läsa om hur de som föräldrar kan bidra till att minska mobbningen i skolan.

I skolan arbetar ett KiVa-team vars uppgift är att utreda de mobbningsfall som upptäcks. Uppföljningen av mobbningsfallen är systematisk och allt protokollförs noga. KiVa-teamet har genomgått en utbildning för att lära sig på vilket sätt man skall hantera mobbningsfall enligt KiVa skolas arbetssätt.

Skolans KiVa-team 2020-2021

- Klasslärare Gun Vickström
- Klasslärare Johan Alén
- Timläraren
- Klasslärare i klassen där mobbningsfallet upptäcks

Elevråd och elevmedverkan

Elevråd

Skolan har ett elevråd med representanter från varje klass. Två lärarrepresentanter ingår och sammankallar elevrådet regelbundet och vid behov. Olika skolfrågor behandlas.

Elevmedverkan

Barnkonsekvensanalys är ett verktyg för att omsätta barnkonventionen i handling och synliggör barnets bästa. Med hjälp av barnkonsekvensanalyser kan lokala och regionala beslutsfattare arbeta systematiskt och vara försäkrade om att ett barnperspektiv finns med i beslutet. Syftet är att både på kort och lång sikt förbättra barns och ungas levnadsvillkor (www.barnombudsmannen.se).

Tyngdpunktsområden

Multilitteracitet

Multilitteracitet är en förmåga att vara och leva som människa i en allt brokigare värld. Det är en förmåga att förstå och bli förstådd. En förmåga att förhålla sig fördomsfri men samtidigt sunt kritisk till världen.

Multilitteracitet är en förmåga att förstå mångfald och olika åsikter. När du har kompetens i multilitteracitet är du öppen gentemot olika människor och kulturer och förstår andras utgångspunkter. Du har en förmåga att samtala med många olika slags människor och kreativitet att använda många olika verktyg och metoder för att kommunicera.

Multilitteracitet ger färdighet att bedöma information, påståenden och åsikter samt vid behov även att ifrågasätta dessa. Du lämnar inte utanför diskussionen, du är inte lättlurad och du kan handla ansvarsfullt. Utan kompetens i multilitteracitet är det svårt att förstå sin omgivning. Då ersätts den egna förståelsen och det egna tänkandet av stela föreställningar och världsbilden blir begränsad.

Kort sagt betyder multilitteracitet en möjlighet till fullvärdig delaktighet och ansvarsfullt deltagande. Multilitteracitet är varje barns och vuxens rätt.

Multilitteracitet är en av 8 nyckelkompetensen som ingår i den nya åländska läroplanen under rubriken Ett livslångt lärande.

Detta kommer att förverkligas genom det dagliga skolarbetet och temadagar där vi lyfter frågeställningar kring multilitteracitet.

Drogförebyggande arbete

En lärare i skolan har det huvudsakliga ansvaret för bevakning och uppföljning av informationstillfällen och material som berör drogfrågor. Vikten av att avstå från användande av droger kommer att betonas i skolans hela arbete, enligt skolans handlingsplan för SANT-arbete. Alla elever arbetar med självstärkande övningar i förebyggande syfte.

Krisgrupp

- Skolföreståndaren (sammankallare)
- Vice skolföreståndaren
- Skolpsykolog
- Skolhälsovårdare

Skolans krisgrupp sammankallas vid eventuella plötsliga krissituationer, t.ex. dödsfall, svåra olyckor, katastrofer (se bilaga).

Samarbetet skolan och hemmen

Informationsmaterial

- Välkomstbrev till eleverna före skolstarten
- Skoldagböcker, planeringshäfte eller veckobrev med kontaktruta lärare/förälder
- Annat aktuellt infomaterial
- Hemsida
- Wilma

Kontakter och sammankomster

- Föräldramöte minst en gång per läsår
- Öppet husdagar
- Gemensamma informationsmöten
- Utvecklingssamtal, minst ett per läsår, senast inom januari, vid behov flera

Vid skolan finns en aktiv Hem- och skolaförening som ordnar temakvällar samt olika aktiviteter för skolans elever. Styrelsen har regelbundna möten, där en representant från skolans lärarkollegium deltar. Styrelsen anordnar höstmöte för samtliga föräldrar, samt deltar vid skolans fester. Styrelsen kan också utgöra remissinstans i olika skolfrågor.

Utvecklingssamtal

Klassläraren inbjuder föräldrarna och eleven till minst ett utvecklingssamtal per år.

I de fall där föräldrar lever åtskilda skall båda föräldrar ges möjlighet att komma på utvecklingssamtal. De föräldrar som inte önskar komma till elevens utvecklingssamtal skall informeras om läroplanens skrivning rörande utvecklingssamtal.

Utvecklingssamtalet skall vara inriktat på den enskilda elevens skolarbete och utveckling.

IT- användning

iPads och datorn är hjälpmedel bland andra i skolan. Eleven skall använda datorn/ipads i sitt skolarbete då den tillför detta arbete något meningsfullt. Datorn/iPaden skall vara lättillgänglig, varför det behöver finnas tillräckligt antal datorer/iPads i anslutning till varje klassrum.

SÅHD har en IT-manual där vi koncentrerar oss på följande punkter.

Åk 1-2:
- Kan starta datorn och logga in
- Kan använda musen och tangentbordet
- Veta vad en ikon är
- Kan skriva ut ett dokument
- Kan använda enkla undervisningsprogram

Åk 3-4:
- enkla ordbehandlingsövningar och ritprogram
- arbete i nätverk
- ordbehandling

Åk 5-6:
- e-post och Internet
- enklare arbete i layoutprogram
- arbete med layoutprogram
- göra enklare publikationer
- bildbehandling, scanner, digitalkamera
- e-post användning
- informationssökning på Internet
- etik och säkerhetsfrågor kring e-post och Internet
- känna till begreppet copyright

För att uppnå målen använder vi oss också av landskapets IT-strategi 2018-2020 där man kan utläsa vilka kompetensområden vi lägger vikt på och när.

Bilaga 5

Kompetensområden	Eleven	Åldersintegrerad förundervisning	Förunder-visning (6år)	Åk 1-2	Åk 3-4	Åk 5-6	Åk 7-9
1. Basfärdigheter	1.1. Börjar använda digitala verktyg						
	1.2 Använder enklare presentationsverk-tyg						
	1.3 Gör utförliga och organiserade pre-sentationer						
	1.4 Börjar använda webbläsare						
	1.5 Lär sig sparar dokument						
	1.6 Använder digitala spel						
	1.7 Använder tangentbord						
	1.8 Använder fler fingrar på tangentbor-det och bearbetar texter						
	1.9 Vet vad molntjänster är						
	1.10 Använder rätt verktyg enligt upp-giftens krav						
	1.11 Börjar använda grafikprogram						
	1.12 Kan mer avancerade funktioner i verktyg för text– och kalkylbehandling och grafikhantering						
	1.13 Söker och strukturerar information						
	1.14 Utvecklar källkritisk förmåga och källhänvisning						

Kompetensområden	Eleven	Åldersintegrerad förundervisning	Förunder-visning (6år)	Åk 1-2	Åk 3-4	Åk 5-6	Åk 7-9
2. Kommunikation och samarbete	2.1 Använder nätet och sociala medier på ett säkert och etiskt sätt						
	2.2 Börjar lagra information i mol-net och på andra enheter (ex. ljud-, bild-, filmfiler)						
	2.3 Börjar interagerar via digital teknik						
	2.4 Delar via digital teknik						
	2.5 Engagerar medborgare med digital teknik						
	2.6 Samarbetar via digital teknik						
	2.7 Kan hantera digital identitet						
3. Skapa digitalt innehåll	3.1 Skapar digitalt material						
	3.2 Börjar arbetar med upphovs-rätt och säker delning på nätet						
	3.3 Programmerar analogt och digitalt i syfte att skapa förståelse för ämnet						
	3.4 Börjar integrera och omarbeta digitalt material						

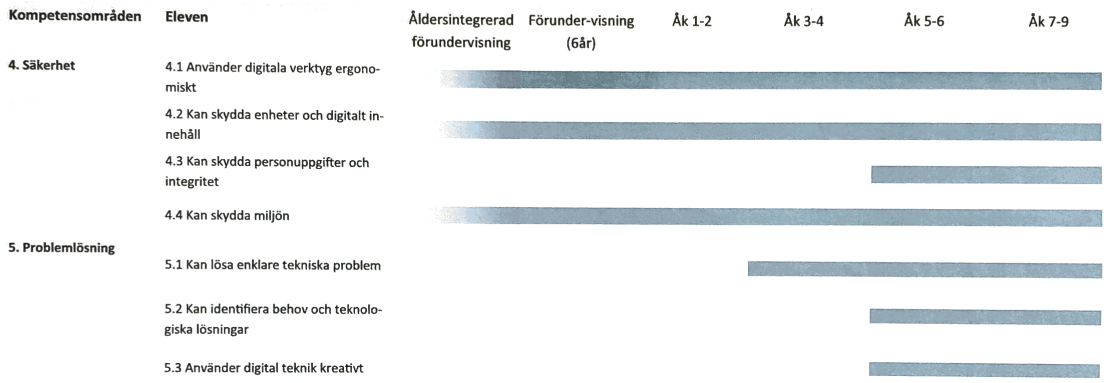

Skolans hemsida användas som ett verktyg i informationen till hemmen och också som informationskanal till samhället utanför skolan.

För all användning av datorer och iPads gäller bestämda regler med stor vikt lagd vid etik och moral i samband med Internetanvändning. Reglerna diskuteras i respektive klass.

Wilma och lärplattform

Skolan använder sig av Wilma som informationskanal till hemmet och för att upprätthålla alla register och uppgifter som behövs över eleverna.

Skolan kommer att börja använda It´s Learning som lärplattform för eleverna. Arbetet med att få igång lärplattformen kommer att göras varefter lärarna får fortbildning i hur den fungerar.

Utvärdering

Skolarbetet och elevens arbete genomgår ständig uppföljning och utvärdering.

Elevens uppföljningar och utvärderingar

- Egenkontroll via facit
- Kontroll via gemensamma genomgångar
- Diagnoser, skriftliga förhör/prov
- Redovisningar
- Muntlig feedback
- Egen utvärdering

Lärarens uppföljning och utvärdering

- Kontinuerlig uppföljning av elevernas skolarbete
- Muntliga och skriftliga förhör/prov
- Muntliga och skriftliga redovisningar av olika arbetsuppgifter
- Regelbundna enkla utvärderingar av elevens skolsituation

Gemensam uppföljning och utvärdering

- Vid samplaneringar och personalmöten sker en utvärdering av det vardagliga skolarbetet, som en öppen diskussion kring de dagliga händelserna i skolan
- En kontinuerlig uppföljning och utvärdering av hur de uppställda målen i kursplaner, arbetsplan och läroplan uppfylls görs främst inom arbetslagen
- Lärarkollegiets utvärdering av hur läsårets, läroplanens och arbetsplanens mål har uppnåtts.

All utvärdering skall ligga som grund för utveckling, dels för den enskilda eleven, men också för skolan som helhet. Vi kartlägger varje läsår elevernas trivsel i skolan i en elevenkät som är en del av KiVa-metoden.

Lärarnas fortbildning 2020-2021

Fortbildning	Åtgår av fortbildningskvoten	Kommentar
En välmående skola	6 timmar	Gemensam kick-off för de Åländska grundskolorna 14.8.2020 kl. 09.00-15.00
Implementering av den nya läroplanen och dess fokusområden.	18 timmar	Under läsårets gång
Utvärdering, planering och uppföljning skolvis	6 timmar	Enligt rektorns/skolföreståndarens anvisningar

*Tyska för årskurs 5 och 6 gemensamma

Planering av timresurs 2020-2021

	ÅK 1-2A	ÅK 1-2B	ÅK 1-2C	ÅK 3-4A	ÅK 3-4B	ÅK 3-4C	ÅK 5-6 A	ÅK 5-6 B	ÅK 5-6C	ÅK 3	ÅK 4	ÅK 5	ÅK 6	TOTALT
SVENSKA	6	6	6	6	6	6	5	5	5					51
MATEMATIK	4	4	4	4	4	4	4	4	4					36
GEOGRAFI				1	1	1	1	1	1					6
FY/KE							2	2	2					6
BIOLOGI (OMGK åk 3-4)				2	2	2	2	2	2					12
HISTORIA/SAMHK				1	1	1	1	1	1					6
RELIGION/LIVSÅSKÅDNING	1	1	1	1	1	1	1	1	1					9
OMGK	2	2	2											6
BILDKONST	2	2	2				2	2	2	2	4			18
GYMNASTIK	3	3	3	2	2	2	2	2	2					21
MUSIK	1	1	1	1	1	1	1	1	1					9
TRÄSLÖJD							2	2	2	2	2			10
TEXTILSLÖJD	2	2	2				2	2	2	2	2			16
engelska										2	4	4	4	14
FINSKA												2	2	4
TYSKA												2*	2*	2
TOTALT ÄMNEN														***226***
TOTALT vt för elever	21	21	21	24	24	24	25	25	25					
Klassläraransvar samt övrigt														**18**
SAMORD. SPECIALUNDERVISNING														**24**
ÖPPEN RESURS TILL ALLMÄN UND.														**18**
RESURS TILL ELEVER MED ANPASSAD KURS														**18**
TOTALT HELA TIMRESURSEN														***304***

Elevgrupper 2020–2021

		Antal elever
åk 1		27
åk 2		29
åk 3		9
åk 4		26
åk 5		22
åk 6		29
TOTALT		***142***

	ÅK 1-2		***Åk 3-4***		**Åk 5-6**		
1-2 A	19	3-4 A	12	5-6 A	17		
1-2 B	19	3-4 B	12	5-6 B	17		
1-2 C	18	3-4 C	11	5-6 C	17		
	56		***35***		***51***	**TOTALT**	***142***

Språkgrupper

		ÅK 5	**ÅK 6**	
FINSKA		17	15	
TYSKA		1	7	Åk 5 och 6 gemensam grupp
INGET SPRÅK		3	7	

Avvikande grupparrangemang

Engelska

3 A+B+C	10			
4 A+B	13		4 B+C	13
5 A+B	11		5 B+C	10
6 A+B	15		6 B+C	14

Bildkonst

3 A+B+C	10			
4 A+B	13		4 B+C	13

Trä- och syslöjd

3 A+B+C	10			
4 A+B	13		4 B+C	13

Våra gyllene regler

I vår skola visar vi hänsyn mot kamrater och skolans personal genom att:

Vara en bra kamrat
Alltid tala sanning
Vara tyst när andra jobbar
Vara hjälpsam och artig
Följa tillsägelser från lärare och personal
Visa gott bordsskick när vi äter

I vår skola kommer vi alltid i tid till lektionen genom att:

Direkt gå in när klockan ringer
Direkt gå till klassrummet när det ringer
Ha med alla nödvändiga saker till lektionen

I vår skola går vi inomhus och pratar med låg röst för att ge andra arbetsro

I vår skola är vi rädda om våra egna och skolans saker genom att:

Använda sakerna till vad de är avsedda för
Lägga tillbaka använda saker på rätt plats
Berätta för någon vuxen om något går sönder
Att förvara egna saker i väskan eller i bänken

Lektionstider 2020 – 2021

ÅRSKURS 1-6

LEKTION	TID	LÄNGD
1	08.30 - 09.15	45 MIN
RAST	09.15 - 09.30	15 MIN
2-3	09.30 - 11.00	90 MIN
Lunch och rast	11.00 -12.00	60 MIN
4	12.00 -12.45	45 MIN
Rast	12.45 - 13.00	15 MIN
5	13.00 - 13.45	45 MIN
Mellanmål	13.45 - 14.00	15 MIN
6	14.00 -14.45	45 MIN

Samarbete förundervisning - skola

Föräldraperspektivet

Föräldrarna till blivande ”ettor” inbjuds till ett informationsmöte i samband med inskrivningen. Mötet hålls på vårterminen innan barnet börjar skolan. Skolföreståndaren och klasslärare till de blivande eleverna deltar.

Informationen innehåller
- skolans organisation
- åldersblandad undervisning

Vid inskrivningen får föräldrarna även allmän information om skolan och läsårets arbetstider.

Elevperspektivet

För att indela eleverna i lämpliga grupper hålls möten mellan förundervisningens personal och blivande klasslärare samt att hela förundervisningsgruppen några gånger besöker skolan.

Gruppindelningen sker enligt följande kriterier:
- Inte syskon i samma grupp
- Kamratrelationer
- Förundervisningspersonalens bedömning
- Könsfördelning
- Spridning av elever med särskilda behov i olika grupper

Eleverna får information om ”sin” grupp och lärare senast till klassbesöken i maj. Inskrivningen sker antingen via personligt besök eller via brev.
För att få en så odramatisk övergång som möjligt besöker eleven skolan vid tre till fyra olika tillfällen under vårterminen.

Personalperspektivet

Förundervisningens personal och klasslärarna håller ett inledande möte i god tid före inskrivningen där gruppindelningen diskuteras. Vid nytt möte ger förundervisningens personal förslag till gruppindelning. Den slutliga gruppindelningen görs av skolan.
De fullständiga undervisningsgrupperna och klasslärarna meddelas senast till klassbesöken i maj.
Med föräldrarnas medgivande ges för skolan behövlig information om de blivande eleverna av förundervisningens personal och skolpsykologen. Informationen ges i regel efter barnens första besök i skolan.
Klasslärarna och eventuellt elevassistenter besöker barnen i förundervisningen under vårterminen.
På höstterminen när eleven börjat skolan hålls ett uppföljningsmöte tillsammans med förundervisningens personal och klasslärarna.

Handlingsplan för skolans SANT-arbete

Policy
Alla inom skolan skall verka för en drogfri miljö. Målet är att hjälpa barnen till en kraftfull och varaktig nej-attityd till SANT.

Plan för förebyggande SANT-arbete i skolan

Åk 1-4
- Jag-stärkande arbete: våga säga nej till dumheter.
- Sunda levnadsvanor: kost och motion

Åk 5-6
- Fortsatta diskussioner kring punkterna ovan
- Information om SANT, d.v.s. sniffning, alkohol, narkotika och tobak:
  - medicinska skadeverkningar
  - sociala skadeverkningar
  - åk 6 gör ett projektarbete som bygger på information till andra yngre elever.
- Informationen kan ges av skolhälsovårdaren i samarbete med klassläraren eller av klassläraren själv. Skolan har också samarbete med olika nykterhetsorganisationer som under läsåret i regel besöker skolan.

Övrigt:
Material för SANT-undervisning för olika årskurser samlas i en pärm i lärarrummet.

- Plan för skolans SANT-arbete ingår i skolans arbetsplan.
- En lärare ansvarig för skolans SANT-arbete utses årligen.
- Kontakt hålles med socialkansliets personal i frågor rörande elevers ev. missbruk.

Föräldrainformation

Hem och Skola-föreningen, skolan och annan elevvårdspersonal kan tillsammans inbjuda föräldrar till informations- och diskussionstillfällen där t.ex. följande frågor kan beröras:

- föräldrasamarbete för gemensamma regler:
- barnens utetider
- föräldrafria fester
- praktiska tillvägagångssätt då föräldrar på fritiden känner igen barn som röker, dricker eller använder droger

Åtgärdsprogram

- Då drogmissbruk misstänks eller upptäcks hos en enskild elev eller elevgrupp, snabbinkallas skolans krisgrupp som diskuterar ärendet för att vidta nödvändiga åtgärder. Skolans krisgrupp består av skolföreståndaren, skolpsykologen, skolhälsovårdaren och vice skolföreståndaren vid skolan.

- I första hand avgörs individuellt hur och vem som tar första kontakten med eleven och elevens föräldrar. FÖRÄLDRARNA SKALL ALLTID KONTAKTAS.

- Krisgruppen kan aktivt hjälpa familjen att vid behov få kontakt med t.ex. följande instanser:

  Socialsekreteraren i kommunen
  Landskapets narkotikagrupp
  Folkhälsans familjerådgivning
  Medicinsk expertis
  Barn- och ungdomsbyrån
  A-kliniken

- Om krisgruppen befarar spridning kan bland annat följande instanser meddelas:
  - Polisen, fältarbetarna, andra skolor samt övriga berörda.

- När dessa frågor behandlas är det viktigt att tystnadsplikten respekteras. Viktig information är preparatets art, misstänkt åldersgrupp, misstänkt skola, ev. langare och område.

Taxi- och bussregler

För att göra skolskjutsen så behaglig som möjligt för alla har kollegiet i samråd med taxichaufförerna och elevrådet diskuterat fram några regler som skall följas vid skolskjutsarna till och från skolan. Om alla som åker skolskjuts följer dessa regler kommer skolskjutsen att upplevas som positiv och säker.

Diskutera gärna reglerna hemma!

Regler:

1. Vänta tills taxin/bussen har parkerat och chauffören har öppnat dörren.

2. Knuffas inte vid påstigning.

3. Sitt still med säkerhetsbälte på och prata i låg samtalston.

4. Visa hänsyn mot kamrater och chauffören.

5. Av trafiksäkerhetsskäl skall mobiltelefonen vara inställd på ljudlös ringsignal under färd i taxin/bussen. För olika elektroniska spel och andra digitala apparater gäller samma sak d.v.s. ljudlöst.

6. Gå lugnt och var försiktig vid av- och påstigningen. Vänta vid vägkanten tills taxin/bussen stannat helt eller kört iväg.

7. Meddela alltid chauffören själv om du inte skall åka med.

8. Om du vill åka till någon kamrat måste du själv ta reda på om det finns plats i taxin/bussen senast dagen före.

9. I de fall eleven åker taxi skall den som skall kliva av sist stiga på först och sätter sig längst in i taxin, och den som skall kliva av först sätter sig längst ut.

10. Uppträd artigt och hövligt mot taxi/busschaufförerna. Lyssna på vad chaufförerna säger. Det är chauffören som har ansvaret och bestämmer vilka regler som gäller i taxibilen/bussen

11. Ett tack och hej då!

Elev som trots upprepade tillsägelser bryter mot dessa regler kan av chauffören bli skjutsad tillbaka till skolan där eleven efter tillrättavisning får hämtas av målsman.

Lärarkollegiet

Åtgärdsprogram

Elev	
Födelsetid	
Klass	
Skola	Lemlands grundskola
Datum	
Stödform	*Allmänpedagogiskt *Specialpedagogiskt *Mångprofessionellt
Vårdnadshavarens kontaktuppgifter	
Datum för pedagogisk bedömning behandlats av EVG	
Sekretessbelagd handling finns	Ja Nej
Beskrivning av elevens förutsättningar och behov	
Kortsiktiga mål	
Långsiktiga mål	
Pedagogiska lösningar	**Stöd för lärandet** (Fyll även i tidpunkt när stödet gavs) *Inlästa läromedel i *Färdiga anteckningar i *Instuderingsfrågor i *Stödord/bildstöd i *Dator som hjälpmedel i *Kortare/färre uppgifter i *Korta, tydliga instruktioner i *Differentiering av lässtoff i *Får hjälp av assistent under lektionstid, raster *Läxhjälp **Vid provtillfällen** (Fyll även i tidpunkt när stödet gavs) *Instuderingsfrågor i *Muntliga prov i *Längre tid vid prov i *Kortare prov i *Skriver på dator/iPad i *Hjälp med läsning av –vuxen –talsyntes –bilder –stödfrågor *Hjälp med skrivning av –vuxen –talsyntes –blider –stödfrågor *Möjlighet att skriva –enskilt –i liten grupp
Eleven deltar i	*Stödundervisning i Ansvarig: *Specialundervisning på deltid i: Ansvarig:
Elevens och hemmets ansvar	
Uppföljning och utvärdering sker på följande sätt och datum	
Åtgärdsprogrammet har upprättats av:	Plats och datum: Namnförtydligande
Elev	

Vårdnadshavare	
Vårdnadshavare	
Klassföreståndare	
Speciallärare	
Övriga	
Uppföljning och utvärdering	
Bilagor	

Jämställdhets- och likabehandlingsplan för Lemlands grundskola

Inledning

Skolan har en viktig uppgift i främjandet av jämställdhet och likabehandling. Varje skola är skyldig att utarbeta en jämställdhetsplan som görs upp i samarbete med personal och elever. I jämställdhetslagens 5 § och 5 a § föreskrivs om en jämställdhetsplan och innehållet i den.

I den nya läroplanen för landskapet Åland betonas jämlikhet och alla människors lika värde som ett centralt mål. FN´s barnkonvention ligger som grund för läroplanens värdegrund och skolan ska arbeta normkritiskt för jämlikhet, likabehandling, rättvisa och jämställdhet.

Vår vision är att alla individer oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan övertygelse, funktionsvariation, ålder eller sexuell läggning ska mötas med respekt och ha samma förutsättningar till att utvecklas och växa i en trygg skolmiljö.

Jämställdhet kan jämföras med demokrati och handlar om att vara delaktig och ha inflytande över sitt eget liv och det samhälle vi lever i. I en jämställd skola vågar varje elev vara sig själv, känna sig trygg och känna delaktighet i skolgemenskapen.

Jämställdhetsläget i Lemlands grundskola

Jämställdhetsplaneringen är en fortlöpande process som hela skolan deltar i. Jämställdhetsplaneringen omfattar följande skeden:

- Utredning av jämställdhetsläget
- Val av åtgärder
- Dokumentation
- Godkännande
- Information
- Genomförande
- Utvärdering och uppföljning

Metod för att utreda jämställdhetsläget i skolan

Skolans jämställdhetsarbete kan utgå från en diskussion med eleverna. Läraren kan bearbeta frågorna så att de svarar mot behoven i frågavarande åldersgrupp av elever.

Ämnen för jämställdhetsdiskussion

Är din skola jämställd? Behandlas alla elever på ett jämställt sätt?

- Behandlar läraren flickor och pojkar på samma sätt?
- Behandlar eleverna varandra på samma sätt oberoende av kön?
- Bemöter du själv flickor och pojkar på samma sätt?

Skulle du bete dig på annat sätt i skolan om du var av annat kön?

- Kan du göra de saker du tycker om?
- Förväntas du göra vissa saker bara för att du är flicka/pojke/elev annat kön?

- Påverkar andras åsikt dina val?
- Kan du vara dig själv i skolan?

Känner du dig trygg i skolan?

- Kommer du gärna till skolan?
- Var/när känner du dig inte trygg?
- Kan du berätta för läraren om du eller din vän blir mobbad?
- Ingriper lärarna tillräckligt bra i mobbning?
- Har du vänner som inte är av samma kön som du i skolan?
- Hur förhåller man sig till vänskap mellan flickor och pojkar?

Hur tycker du att en jämställd skola skall vara?

- Finns det något som särskilt främjar jämställdhet i din skola?
- Finns det sådana problem som du själv skulle kunna påverka genom dina egna handlingar?
- Önskar du några förändringar på lektioner, raster eller skolresor?

Jämställdhetsenkät

Enkäter finns tillgängligt i publikationen på adressen:

https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/173401_jamstalldhetsarbete_ar_en_kunskapsfraga.pdf

Enkäten fungerar som utgångspunkt för skolans jämställdhetsplanering. Skolan skall bearbeta frågorna så att de bättre svarar mot egna behoven eller använda endast en del av dem (åldersanpassa). Enkäten kan genomföras även om man har haft en jämställdhetsdiskussion med eleverna eller så kan enkäten användas som grund för diskussioner. Innan eleven fyller i enkäten kan läraren gå igenom de begrepp som finns i den.

Utvärdering av hur åtgärderna i en tidigare jämställdhetsplan har genomförts

Vår gamla jämställdhetsplan var förlegad. Värdegrunden och budskapet är uppdaterat och godkänt av lärarkollegiet, men verktygen saknas för det egentliga jämställdhetsarbetet. Vår nuvarande metod för utredningar av gällande situation på skolan är kopplad till KiVa-enkäten och delgiven oss i sammanställningar av KiVa skola. Resultatet har delgetts personalen vid skolan. Där har också diskussioner och beslut tagits om hur vi skall jobba vidare med de utslag enkätresultat har gett oss.

Resultat av tidigare åtgärder

Utgående från resultat av tidigare KiVa-enkäter har skolan haft årstema med rubriken Social kompetens under flera år. Vi har bland annat haft besök av företaget LikaOlika som haft föreläsningar med både elever, lärare och vårdnadshavare. Detta resulterade i en rapport utgiven av LikaOlika.

I rapporten kan man utläsa att en majoritet av elever anser att skolan är en trivsam miljö som behandlar varandra jämställt. Bland personalen är den övervägande synpunkten att alla behandlas jämlikt.

Det som är viktigt att tänka på i dessa projekt att resultaten är en färskvara och att det inte

automatiskt betyder att det är så framöver, varför vidare arbete på området för att upprätthålla det goda resultatet är mycket viktigt.

Mål och åtgärder för att befrämja jämställdhet och likabehandling

Mål: En trygg miljö för alla individer.

Åtgärder: ALLA ska känna sig trygga med att ingripa om någon blir utsatt för kränkningar eller trakasserier. Med trygghetsfostran ska eleverna själva ha mod att försvara sig samt att våga berätta om sina bekymmer för någon vuxen. Trygghetsfostran ingår i t ex KiVa-lektioner, Livskunskap och ”Positiv psykologi i skolan”.
Kartläggning över situationer och miljöer i skolan där det känns otryggt och där trakasserier kan tänkas förekomma och en åtgärdsplan görs, följs och utvärderas.
Skolan ser till att ordna könsneutrala utrymmen t ex toaletter. Integritetsskyddet i omklädningsrum bör ses över.

Mål: Alla individer bör behandlas på samma sätt oavsett kön

Åtgärder: Alla i personalen är medvetna om hur de tilltalar eleverna och att förväntningarna är lika på elever oberoende vilken könstillhörighet eleven har. Bedömningen av studieprestationer får inte göras utifrån könstillhörighet.
Medvetna gruppindelningar som inte baserar sig på könstillhörighet ska tillämpas.

Mål: Ett normkritiskt förhållningssätt

Åtgärder: Synliggöra mångfald i undervisning och läromedel. Uppmärksamma och diskutera stereotyper som återkommer i läromedel, litteratur och annat undervisningsmaterial. I Utbildningsstyrelsens handbok ”Jämställdhetsarbete är en kunskapsfråga” finns konkreta tips hur lärare kan arbeta med dessa frågor med olika åldrar och i olika läroämnen.
Vid behov ordna temadagar med inbjudna genuspedagoger som håller i program för dagen.

Mål: Samarbetet med vårdnadshavarna är öppet och sporrande

Åtgärder: På föräldrakvällar och möten diskuteras jämställdhetsfrågor för att hemmet och skolan tillsammans ska stödja elevernas växande när det gäller värderingar och attityder.
Föreläsningar kan ordnas i samarbete med Hem och skola föreningen.
Skolan uppmuntrar vårdnadshavarna att motivera och stödja elever med hemuppgifter på ett sätt som främjar elevens egna styrkor och intresse.
Viktigt är att båda vårdnadshavare känner sig delaktiga i samarbete med skolan och att skolan ska kontakta båda vårdnadshavare lika stor utsträckning.

Källor:

Jämställdgetslagen, läroanstalterna och könsmångfalden, Social- och hälsovårdsministeriet, 2016
Jämställdhetsarbete är en kunskapsfråga, Utbildningsstyrelsen, 2015
Utkast läroplan för grundskolan på Åland, Ålands lanskapsregering, 2020

Antimobbningsplan för Lemlands grundskola - KiVa skola

Från och med läsår 2011-2012 är Lemlands grundskola en KiVa skola och antimobbningsplanen är att följa den metod som KiVa skola föreskriver.

Det innebär att skolan har ett KiVa team som handhar de mobbningsfall som upptäcks i skolan.

Skolans KiVa-team 2020-2021

- Klasslärare Gun Vickström
- Johan Alèn
- Timläraren

För att få mer information, läs sid 9, eller besök KiVa skolas hemsida (http://www.kivakoulu.fi/framsida).

Mer information hittar ni även på skolan hemsida (www.lemlandsgrundskola.ax).

Krisplan för Lemlands grundskola

1. Stödgruppens funktion och medlemmar

Stödgruppen består av föreståndaren, skolpsykologen, skolhälsovårdaren samt 2 lärarrepresentanter.

Målsättning:

Öka kunskapen om hur barn reagerar vid dödsfall, verka som stöd för klasslärarna. Tillsammans med berörd klasslärare verkställa handlingsprogrammet då elev eller kollega dött. Stödgruppen tillsammans med klassläraren tar även ställning till om personal utifrån behövs.

2. Åtgärder vid plötsliga död- eller olycksfall

Åtgärd 1
Kontakta föreståndaren

Åtgärd 2
Föreståndaren sammankalla stödgruppen + berörd klasslärare omedelbart då elev eller kollega har dött(då elevs förälder eller syskon dött bestämmer föreståndaren om stödgruppen sammankallas).

Åtgärd 3
Föreståndaren/stödgruppen sammankallarlärarkollegiet för diskussion

2 a)
Om lärare/kollega har dött:
Föreståndaren sammankallar stödgruppen som ger kollegiet förslag till åtgärder

1. Vid akut dödsfall behövs klassrumssamtal
2. Stor minnessamling

2 b)
Modell till klassrumssamtal:

Klassläraren/ eller annan lärare med god kontakt med klassen redogör för vad som hänt eller vad som kommer att hända de närmaste timmarna och vid behov hjälper övrig sakkunnig personal till. Förklara att man reagerar på olika sätt.

Klassläraren förmedlar också några regler som skall följas i samtalet:

1. Ingen får efteråt retas eller kritiseras för vad man sade eller hur man reagerade. Att någon gråter eller blir arg är helt tillåtet och man skall inte klandras för det.
2. Vem som helst kan tala för sig, men ingen kan tala för någon annan. För att förhindra ryktesspridning är det bra om var och en berättar VAD DE FÅTT VETA OCH NÄR. Detta ger en gemensam plattform utifrån man kan förstå det inträffade. Genom denna faktagenomgång får man klart för sig om någon elev drabbats mera än andra. Om barnen inte spontant berättar om sina intryck kan följande frågor öppna slussarna: ”Var det någon av er som hörde honom

skrika när han blev påkörd?” eller ”Vad var svårt för dig?”. Viktigt att barnen i detalj får sätta sina ord på sina intryck. Gäller alla sinnesintryck. LUKT, KÄNSEL, SYN, HÖRSEL. Hur reagerade barnen rent kroppsligt? Skakningar? Kväljningar?

När barnen sätter ord på sina intryck skall läraren INTE säga ” ja, det är alldeles normalt”. HELLRE – ”är det någon som reagerat på samma sätt?”

Tag upp olika tankar och reaktioner hos barnen.

- direkta reaktioner vid olyckan
- reaktioner senare på dagen
- hur natten har varit (drömmar bl. a.)
- hur det är ställt just nu
- tala om minnen

Man kan använda teckningar som uttrycksformer i de första årskurserna. Man kan skriva eller teckna farväl till kamraten. Barnen kan uppmanas att skriva ned sina tankar och de kan få i uppgift att fullborda meningar som:

- det första jag tänkte på när jag fick reda på det var…
- det värsta som hänt med det som hänt är…
- det som gör mig mest ledsen är…

Till slut samlar klassläraren upp de trådar eleverna kommit med, påpekar likheter i tankar och reaktioner och betonar det normala i deras reaktionssätt. Man skall sätta namn på reaktioner som rör fruktan, ångest, ilska, hämnd, skam, skuld och självförebråelser. Tala om att dödsfall kan påverka minnet och koncentrationen i flera månader**,** t.o.m. i ett par års tid.

Lärare kan ge eleverna råd om vad de kan göra för att få bättre grepp om det skedda:

- prata med föräldrarna om det som hänt
- prata med vänner och kamrater
- gör ett besök på kyrkogården
- skriv dikter, för dagbok och liknande
- gör något tillsammans för de efterlevande

Planera det som skall hända:

- om begravningen
- prata om en uppföljning
- samfälld handling från klassen
-

Fråga om eleverna har några funderingar:

- om något är oklart
- om vad de tyckte om samlingen

Reagerade någon elev speciellt starkt under samlingen? Tag efteråt kontakt med den eleven.

- Uppmana eleverna att ta kontakt om de behöver.
-

2 c)

- se åtgärd 2
- Lärarna behöver vara lyhörda för elevens behov av hjälp.
- Kanske klassläraren skall informera klassen om vad som hänt, det handlar om kamratlighet och omtanke.

3. Information till föräldrarna

Kollegiet bör ta ställning till om den ”egna” klassen föräldrar eller hela skolans föräldrar skall informeras – på vilket sätt.

4. Lärare och elever i sorg

Vid samtal men den drabbade eleven:

- var sensitiv men inte påträngande
- hör hur eleven vill ha det
- undvik oförberett offentliggörande
- säg inte ”stackars dig” eller ”jag vet hur det har varit”

Som exempel:
Mobilisera vänstöd.

- informera barnen om vanliga reaktioner
- låt dem tala om hur de kan ge stöd
- ge också råd hur de skall hjälpa

Planera skolsituationen

- anpassa läroplanen till situationen i mån av möjlighet
- ge extra stöd vid proven – koncentrationssvårigheter

MÄRK! Sorgearbetet kan vara i åratal.

Försök att hjälpa barnet genom att tala, kan man berätta om någon i liknande situation. ”Han tyckte eller gjorde si eller så” kan öppna barnet.

5. Ritualens betydelse

Genom ritualer kommer det skedda närmare oss. Barns deltagande i ritualer bidrar till att.

- reducera känslan av overklighet
- hindra fantasier. Fantasier kan låsa en så att man inte kan gå vidare i sorgearbetet. Annars: ”kanske han inte är död?”, ”bortrest” och annat liknande
- befrämja tankemässigt ”grepp” om dödsfallet
- främja den känslomässiga bearbetningen av dödsfallet

Ritualerna är viktiga också för dem som har svårt att uttrycka sig verbalt. Ritualerna ger struktur i kaos. Snabbt till skolan t.ex. om den avlidne inte återfinns, t.ex. på grund av drunkning, är det bra att fara ut tilll olycksplatsen och t.ex. kasta en krans i havet. Ritualen konkretiserar det hela och gör det lättare. Minns att sorgen har långa armar.

Tänkvärt

Skicka aldrig hem klassen från skolan med anledning av ett dödsfall. Ge eleverna möjligheten att ringa hem om de har behov av det. Försök få barnen snabbt tillbaks till skolan – rutiner är bra. Samtal i klassen bör pågå en längre tid om elev dött. Ge information till föräldrarna då elev eller lärare dött. Låt gärna skolbänken stå kvar i klassen hela läsåret om en elev dött. Om elev/lärare dött, glöm inte bort en stor minnessamling för hela skolan. Vänta aldrig med att ge besked i skolan då en olycka skett. Kom ihåg bästa vännen – iakttag dennes reaktioner. Om en elev dör under ett lov, samla genast klassen.

Lirtteratur: Atle Dyregrov, Barn i sorg

Handlingsplan

- för elever med läs-, skriv- och matematiksvårigheter

- för elever med specifika läs-, skriv- och matematiksvårigheter

2016

Inledning

Kommunerna Eckerö, Hammarland, Jomala, Lemland och Lumparland på Södra Åland, utgör tillsammans Södra Ålands högstadiedistrikt, som är upptagningsområde för Kyrkby Högstadieskola i Jomala.

Handlingsplanen för elever med läs- och skrivsvårigheter/specifika läs- och skrivsvårigheter samt matematiksvårigheter/specifika matematik-svårigheter gäller gemensamt för alla skolor i distriktet och berör all personal verksam inom skolan. Utifrån en helhetssyn på den enskilda eleven uppgörs ett individuellt åtgärdsprogram (se bilaga 1) som möjliggör kontinuitet och uppföljning av elevens lärande. Åtgärdsprogrammet följer med vid stadieövergångar och eventuellt skolbyte. Till åtgärdsprogrammet bifogas även APS-IP-blanketten där alla eventuella stödåtgärder framkommer (se bilaga 2). Handlingsplanen grundar sig på Ålands landskapsregerings, utbildningsbyråns, trestegsstöd Läroplan – stöd för lärande och skolgång (se bilaga 3). Ett annat dokument som ligger som grund för handlingsplanen är planen för oro (se bilaga 4).

Denna handlingsplan är baserad på Grundskolelagen (1995:18), för landskapet Åland, Grundskoleförordningen för landskapet Åland (1995:95), Landskapet Ålands läroplan för grundskolan (1996, reviderad 2015).

Mål

- Att vi inom södra Ålands högstadiedistrikt har ett gemensamt synsätt, som har sin grund i trestegsstödet (se modell ASM-triangeln i bilaga 5), på elevens läs- och skrivsvårigheter/specifika läs- och skrivsvårigheter samt matematik-svårigheter/specifika matematiksvårigheter och som sträcker sig genom hela grundskolan.

- Att undervisningen på samtliga stödnivåer bedrivs av lärare med kunskaper och förståelse för eleven i fråga, samt att fortbildning och studier ger lärarna fortsatta fördjupade insikter i de olika ämnena.

Begrepp

Läs- och skrivsvårigheter är ett övergripande begrepp som innefattar alla svårigheter inom läs- och skrivutvecklingen där specifika läs- och

skrivsvårigheter är en av dem. Syftet med handlingsplanen är att elever ska ges möjlighet att tillgodogöra sig undervisningen, utveckla sin studieförmåga optimalt och utveckla en positiv självbild.

Möjliga faktorer som kan orsaka läs- och skrivsvårigheter/specifika läs- och skrivsvårigheter:

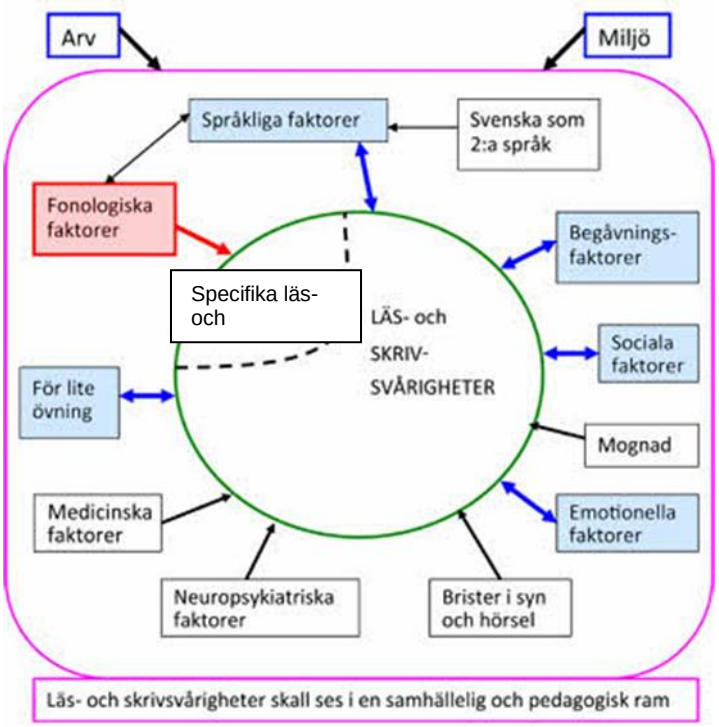

Bild enligt Christer Jacobson[1]. (Jacobson 2006).

Specifika läs- och skrivsvårigheter - definition

"Dyslexi[2] är en nedsättning i vissa språkliga funktioner, särskilt de fonologiska (fonologi avser språkets ljudmässiga form), som är viktiga för att kunna utnyttja skriftens principer för kodning av språket. Nedsättningen ger sig i första hand tillkänna som svårigheter att uppnå en automatiserad ordavkodning vid läsning. Men den kommer också fram tydligt genom dålig stavning. Sekundära konsekvenser kan innefatta svårigheter med läsförståelse och begränsad läserfarenhet, vilket kan

[1]I distriktets handlingsplan har vi bytt ut begreppet dyslexi mot specifika läs- och skrivsvårigheter
[2]Specifika läs- och skrivsvårigheter

hämma tillväxten av ordförråd och kunskap om omvärlden. Den dyslektiska nedsättningen går i regel igen i släkten, och man har anledning att anta en genetisk disposition som kan medföra neurobiologiska avvikelser. Karaktäristiskt för dyslexi är att den är varaktig och svårbehandlad. Även om läsningen efter hand blir acceptabel, kvarstår

oftast stavningsproblem. Vid en mer grundläggande kartläggning av fonologisk förmåga finner man att svagheter på detta område kvarstår upp i vuxen ålder". (Lundberg, 2010).

Kännetecken och symptom för specifika läs- och skrivsvårigheter (FDB, 2014):

-Osäker på bokstävernas ljud och utseende
-Utelämnar bokstäver
-Läser fel på småord
-Kastar om bokstäver
-Glömmer prickar och ringar
-Otydlig handstil
-Läser långsamt och hackigt
-Läser fort och gissar
-Har svårt att förstå vad hen läser men förstår när någon annan läser text
-Blir fort trött och får ont i huvudet vid läsning
-Har svårt att hinna läsa textremsan på TV
-Har svårt att minnas ordningsföljden i alfabetet eller på veckans dagar

Matematiksvårigheter/Specifika matematiksvårigheter - definition

"När man pratar om inlärningssvårigheter i matematik innebär det att barnet har ovanligt svårt att tillägna sig basfärdigheter i matematik trots att barnet fått undervisning och stöd. Oftast bedöms detta i relation till hur snabbt och med hur stor arbetsinsats jämnåriga barn vanligtvis lär sig samma saker.

Med inlärningssvårigheter i matematik avses inte färdighetsbrister i mera komplicerade matematiska färdigheter, så som i algebra eller trigonometri. Förenklat kan man säga att vi talar om svårigheter vid inlärning eller bristande inlärningsberedskap gällande de färdigheter som lärs ut i skolan och som eleverna förväntas tillägna sig under de första skolåren. Enligt beräkningar förekommer matematiska inlärnings-svårigheter hos ungefär 3-7% av eleverna. Räknar man med alla mindre problem med matematik blir antalet väsentligt större." (Niilo Mäki Institutet, 2015).
Förutom allmänna matematiksvårigheter orsakade av tex inlärnings-svårigheter, en negativ inställning till undervisningen, emotionella, sociala och neuropsykiatriska faktorer, kan det även finnas specifika matematiksvårigheter.

Kännetecken och symptom för specifika matematiksvårigheter (Niilo Mäki Institutet, 2015):

-Räknesvårigheter väldigt tidigt, redan från förskoleålder
-Svårt att lära sig multiplikationstabellen
-Kastar om siffror – 346 kan bli 364
-Svårt att uppfatta antal och mängd
-Svårt att komma ihåg siffror så som telefonnummer och liknande
-Svårt att skilja på höger och vänster
-Svårt att läsa kartor
-Svårt att kolla busstabeller

Screening

Inom Södra Ålands högstadiedistrikt görs kontinuerligt screening av elevernas läsning och skrivning. Vid behov gör skolpsykologen vidare utredningar.

Utifrån screeningarna görs en helhetsbedömning och beslut tas om eventuella åtgärder inom trestegsstödet. Vid behov tas ärendet upp i skolans elevvårdsgrupp, EVG. Åtgärdsprogrammet uppgörs i ett samarbete mellan klassföreståndare/klasslärare/ämneslärare och speciallärare. Det presenteras för eleven och vårdnadshavare. Åtgärdsprogrammet ska utvärderas regelbundet.

Differentiering

Trestegsstödet förutsätter att läraren använder mångsidiga arbetssätt och metoder som beaktar elevernas förutsättningar. Uppmärksamhet bör fästas vid elevernas olika sätt att lära sig. De tre viktigaste dimensionerna i differentiering är variationen i studiernas omfattning, tempo och djup. (Vataja, 2011).

Källor:

FDB - Föräldraföreningen för Dyslektiska barn. 2014. LÄSK-pärmen. FDB, Stockholm.

Jacobson, Christer. 2006. Dyslexi – aktuellt om läs- och skrivsvårigheter. *Svenska Dyslexiföreningens och Svenska Dyslexistiftelsens tidskrift nr 4/2016*. https://www.spsm.se/contentassets/e5b66454842b4432b786e43307ed6d1d/jacobson_hemsidan.pdf. (Hämtad 6.9.2016).

Lundberg, Christer. 2010. *Läsningens psykologi och pedagogik*. Natur & Kultur.

Niilo Mäki Institutet. Lukimat. 2015. *Inlärningssvårigheter i matematik.* http://www.lukimat.fi/matematik/for-foraldrar/inlarningssvarigheter-matematik (Hämtad 6.9.2016).

Vataja, Pia. 2011. Differentiering i praktiken - praktiska tips för vardagen. http://www.speres.fi/Site/Data/839/Files/material/inklusion/inklusion2012/Differentiering.pdf (Hämtad 6.9.2016).

Bilagor:

Bilaga 1: Åtgärdsprogram
Bilaga 2: APS-IP-blankett
Bilaga 3: Läroplan - stöd för lärande och skolgång, bilaga 9, ÅLR 2014/3157
Bilaga 4: Läroplan - stöd för lärande och skolgång, bilaga 2, ÅLR 2014/3157
Bilaga 5: ASM-triangeln

Handlingsplanen är reviderad hösten 2016 av Mimmi Nyholm, Camilla Häuselmann, Ulf Nyback och Jessica Järneström.

Denna handlingsplan ska finnas tillgänglig för samtliga lärare och annan berörd personal.

Plan för hantering av utåtagerande elever samt elever med psykosociala problem

Ifall en elev får svårigheter att tillsammans med sina klasskamrater delta i undervisningen på ett för sig själv och andra elever tillfredställanade sätt skall stödåtgärder sättas in av skolan. Dessa svårigheter kan handla om psykosociala svårigheter, aggressivitet mot skolans personal och klasskamrater eller i allmänhet ett aggressivt och utåtagerande beteende.

Följande åtgärder skall sättas in för att hjälpa eleven:

- Stöd av elevassistent för att klara av undervisningssituationer samt kamratrelationer under raster.

- Stöd av speciallärare för att bättre kunna hantera de situationer som eleven möter i skolan.

- Samtalshjälp av skolpsykolog för att bättre kunna hantera de situationer som eleven möter i skolan.

- Enskild undervisning i den utsträckning skolan har resurser att erbjuda.

- Om ovanstående åtgärder inte ger önskat resultat kan hemundervisning erbjudas. Hemundervisning är endast möjlig med målsmäns medgivande.

- Om inte några av ovanstående åtgärder är tillräckliga kan ett skolbyte, i samråd med föräldrarna göras.

Kursplaner 2020-2021

Kursplan i svenska – lågstadier i SÅHD

Åk 1-2

Tyngdpunkter: Fonologisk medvetenhet, läsiver (uppmuntra, läsförebilder som goda exempel), skapa berättelser

Innan eleven har gått ut årskurs två skall följande stoff ha behandlats i undervisningen:

Att lyssna och tala
Eleven

- är van vid att uttrycka sig muntligt och kan berätta för en liten grupp om sina erfarenheter så att lyssnarna kan uppfatta budskapet
- har förmåga att uppfatta stavelser, ljud och rytm och kan leka med språket, bl.a. uppfatta rim
- blir fonologiskt medveten genom språklekar
- kan lyssna koncentrerat samt följa muntliga instruktioner
- deltar i samtal och bidrar med egna kommentarer och frågor i diskussioner

Att läsa
Eleven

- läser åldersanpassade texter tämligen felfritt och flytande
- läser de flesta högfrekventa ord med automatik
- skall sporras till läsglädje
- skall få träna upp en fördjupad läsförståelse
- skall känna till olika litteraturgenrer med tyngdpunkt på sagor
- kontinuerlig högläsning av läraren och även att elever läser för varandra

Att skriva
Eleven

- skriver korta texter för hand och med hjälp av dator, även egna berättelser
- skriver hela meningar med tydlig handstil, stor bokstav och punkt
- skriver korta, ljudenligt stavade ord samt en del högfrekventa ord med ljudstridig stavning
- kan skriva en kort sammanfattning av en text
- kan skriva kommunikativt

Språklära och språkkännedom

Eleven

- är medveten om att det finns en skillnad mellan skrift- och talspråk
- har ett ordförråd som fungerar för skolarbetet och vardagen
- kan formulera fullständiga meningar av varierande slag
- kan alfabetet och alfabetisk ordning
- skall kunna vokaler och konsonanter

Åk 3-4

Tyngdpunkter: Läsförståelse, läskondition, läsiver, skapa berättelseskapande, dramatisering, rättstavning

Att lyssna och tala
Eleven
- utvecklar sitt ordförråd
- lär sig planera, redovisa och utvärdera eget och gemensamt arbete
- övar sig i att lyssna och uppfatta andras åsikter och värderingar
- intervjuar
- lära sig att använda drama som uttrycksform
- bekantar sig med talesätt, ordspråk, dialekter, nordiska språk
- tränar på muntlig framställning inför grupp med stöd av bl a IKT
- kan recensera och referera det man läst och hört

Att läsa
Eleven
- lyssnar kontinuerligt till lärares och andra elevers högläsning
- läser regelbundet högt för andra
- ökar sin läshastighet
- kan använda biblioteket
- utvecklar sitt ordförråd
- övar sig i att kritiskt tänka och bearbeta information samt kunna ange källa
- bekantar sig med olika författare, nordiska språk
- lyssnar till kontinuerlig högläsning av läraren och även att elever läser för andra
- ska utveckla sin läshastighet

Att skriva
Eleven
- befäster en tydlig handstil och har rätt arbetsställning
- känner igen och övar på att själv producera olika texttyper, t.ex. facktexter, friskrivning, brev, meddelanden, dikter
- blir medveten om ljudstridig stavning, enkel och dubbelteckning
- skriver recensioner och referat
- övar sig på att skriva faktatexter med egna ord

Språklära och språkkännedom
Eleven
- övar rättstavning
- känner till begreppen substantiv, adjektiv och verb

- behärskar singular och plural
- bekantar sig med förkortningar, skiljetecken, släktord
- känner till vanliga lånord i svenskan
- hanterar alfabetisk ordning, ordlistor, uppslagsverk
- känner till begreppen stavelser, ordstam, ändelser, avstavning av ord
- stiftar bekantskap med övriga nordiska språk

Åk 5-6

Tyngdpunkter: Skönlitteratur, friskrivning, muntlig framställning, ordklasser, satsdelar samt rättstavning.

Att lyssna och tala

Eleven

- tränas i att lyssna på andra och därvid uppfatta åsikter och värderingar
- lyssnar till bl.a. sagor, berättelser och dikter
- övar sig i att tala tydligt och uppträda i olika talsituationer
- improviserar och dramatiserar
- övar på att muntligt framföra sina tankar och att stå för sina åsikter
- tränas i att diskutera och delta i debatter

Att läsa

Eleven

- lyssnar kontinuerligt till lärares och andra elevers högläsning
- läser regelbundet högt för andra
- ska träna på att hantera faktatexter ur olika typer av källor
- ska tränas i att hantera olika typer av texter t.ex. fakta och fiktion/skönlitteratur, ålderdomlig text, dialekter, slang, talspråk, chat och sms

Att skriva

Eleven

- ska lära sig att producera faktatexter (inte reproducera)
- ska lära sig förkortningar
- ska träna på friskrivning
- ska bekanta sig med att skriva i sociala medier

Språklära och språkkännedom

Inom området skall läraren behandla följande:

- rättskrivning
- huvudsats och bisats
- meningsbyggnad och stycken
- ljudstridig stavning
- skiljetecken
- uppslagsform och böjningsform
- vidareutveckla ordklasser, räkneord, pronomen och prepositioner
- satsanalys (subjekt, predikat, objekt)

- prefix
- tidsformer
- dialoger
- skillnaden mellan tal- och olika typer av skriftspråk, chat, sms

Utöver det som står i kursplanen hänvisas till Landskapets Ålands Läroplan i ämnena matematik och svenska.

Matematik
Kursplan i matematik – lågstadier i SÅHD

SYFTE
Matematikundervisningen har som uppgift att utveckla elevernas kreativa och exakta tänkande. Undervisningen ska ge eleverna möjligheter att lära sig matematiska begrepp och olika metoder att lösa problem. Den ska ge eleverna sådana kunskaper och färdigheter som de behöver i andra skolämnen, vid fortsatta studier, på fritiden och i arbetslivet – inte minst att tillämpa matematik i praktiska situationer.

Matematik

Åk 1

Talbegreppet
Naturliga tal 0-100
- talföljder
- tiopar, tvillingar,
- större än, mindre än lika med
- sifferskrivning

Talskrivning

Räknesätten
Addition och subtraktion inom tal-
området 0-10, 0-20, 0-100
Sambandet mellan addition och subtraktion
- additions och subtraktions-
tabeller (0-10), (0-20)

Räknesagor
Multiplikation som upprepad addition
- additions och subtraktions-
tabeller (0-20)

Enkel division (likadelning)

Algebra
Prealgebra

Mätningar och enheter
Uppskattning och mätning
av längder; m, cm
Tid; hel- och halvtimme,
veckodagar, månader, datum
Pengar, dyrare - billigare

Åk 2

Talbegreppet
Naturliga tal 0-1.000
- talföljd
- större än, mindre än
- lika med

Positionssystemet (tiosystemet)

Räknesätten
Addition och subtraktion inom tal-
området 0-100, 0-1000
Add- och subtr algoritmen

(med en växling / minnessiffra)
Laborationer med multi-
plikationstabellerna 1-5, 10

Algebra
Prealgebra

Mätningar och enheter
Uppskatta och mäta
- volym (l, dl)
- massa (kg, g)
- längd (km , m, cm)

Tid; hel och halv timme,
kvart över, kvart före,
fem över, fem före,
veckodagar, månader, år
Pengar

Åk 1

Geometri
Plangeometriska figurer; kvadrat, rektangel
triangel, cirkel,
Lägesord, storleksord

Mönster och avbildningar
Tredimensionella figurer

Åk 2

Geometri
Plangeometriska figurer; kvadrat, rektangel ,
triangel, cirkel
-sträckor och omkrets, rät linje, vinkel

Mönster och avbildningar
Tredimensionella figurer

Åk 3	Åk 4
Talbegreppet	**Talbegreppet**
Naturliga tal 0-10.000,	Naturliga tal 0-100.000,
-talföljder	-talföljder
-talens storleksordning	-talens storleksordning
Positionssystemet (tiosystemet)	Positionssystemet (tiosystemet)
Talskrivning	Talskrivning
Decimalform; tiondel, hundradel	
Bråk som del av antal och del av helhet	
Räknesätten	**Räknesätten**
Addition och subtraktion inom talområdet 0-10000	Additionsalgoritm med flera minnessiffror
Additionsalgoritm med minnessiffra	Subtraktionsalgoritm med flera växlingar / lån
Subtraktionsalgoritm med en växling (lån)	Multiplikationstabellerna (1-10) snabbt och säkert
Sambandet addition - subtraktion	Multiplikation med 10
Multiplikationstabellerna 1-10	Division med ensiffrig nämnare
Multiplikationsuppställning	
Sambandet multiplikation - division	Division av tal som slutar på 0
Divisionstabeller, enkel division med rest	
Sambandet multiplikation - division	
Räknesagor	Multiplikationsalgoritm
Add. och subtr. av bråk med lika nämnare	
Algebra	**Algebra**
Prealgebra	Prealgebra
Mätningar och enheter	Mätningar och enheter
Tid; s, min, h	Räkneoperationer med tid
Klockan; analog och digital tid	Tidtabeller
	Enhetstabeller, enhetsprefix
Kalendern	Längd; mil, km, m, dm, cm , mm
Längd; km, m, cm, mm	Massa; ton, kg, hg, g
Massa; kg, g	Volym; l, dl, cl, ml
Volym; l, dl	Valuta; euro, cent
Valuta: euro, cent	Termometern
Geometri	**Geometri**
Plangeometriska figurer;	Plangeometriska figurer; namnge och rita
kvadrat, rektangel, cirkel, triangel – sida, hörn, vinkel	Kub och rätblock
Mönster och avbildningar	Omkrets
Tredimensionella figurer	Vinklar
Koordinatsystem	
Mönster och avbildningar	

Åk 5

Talbegreppet
Naturliga tal 0-1000.000
Positionssystemet
Decimalform; tiondel, hundradel, tusendel
Procentbegreppet
Tal i bråkform och i blandad form
Addition och subtraktion av liknämniga bråk
Sambandet mellan bråk, decimaltal och procent
Samband mellan bråk, decimalform, procent
- ½,1/3, ¼,1/5, 1/10 av i procent

Räknesätten
Addition och subtraktion;
-huvudräkning och uppställning

-decimaltal
Multiplikation
-tabellerna
-decimaltal
-multiplikation med 10, 100 ,1000
-multiplikation med tal som slutar på noll
Division
-tabellerna
-division med en och tvåsiffrig nämnare
-kort division och divisionsalgoritmen
-decimaltal
-medelvärde
-division med 10, 100, 1000
-division med tal som slutar på noll

Räknesättens ordningsföljd
Avrundning till heltal
Enklare procenträkning; rabatt

Enheter
Massa-, volym- och längdenheterna
Enhetsbyten - även med tal i decimalform

Tid och tidsberäkningar
- sekunder, minuter, timmar , enhetsbyten
-dygn, år, månad, ålder

-tidsskillnader
- tidsskillnader
- ålder

Åk 6

Talbegreppet
Naturliga tal 0-1000.000.000
Positionssystemet
Decimalform; tiondel, hundradel, tusendel
Negativa tal; termometern
Tal i bråkform och i blandad form
Liknämniga och oliknämniga bråk

Procentbegreppet

Räknesätten
Addition och subtraktion;
- Additions- och subtraktionsalgoritmer med flera
minnessiffror samt med tal i decimalform
Multiplikation och division;
-tabellerna
- med 10, 100, 1.000
- med tal som slutar på 0
- med tal i decimalform
Division
-tabellerna
- med en- och tvåsiffrig nämnare
- kort division och divisionsalgoritmen
-decimaltal
Medelvärden
Räknesättens ordningsföljd och parenteser
Avrundning till heltal och till tal i decimalform
Procenträkning; rabatt

Enheter
Massa-, volym- och längdenheterna
- prefixen milli-, centi-, deci-, (deka-, hekto-), kilo-
- enhetsbyten - även med tal i decimalform
Tid och tidsberäkningar
- sekunder, minuter, timmar, dygn, månader, år
- enhetsbyten

Åk 5

Geometri
Punkt, linje, sträcka
Fyrhörningar: kvadrat, rektangel, diagonal

Area av fyrhörningar
Omkrets
Vinklar; rät, rak, trubbig, spetsig.

Rätblock, kub

Att mäta och rita vinklar
Koordinatsystem
Likformighet och skala
Symmetri

Algebra
Inledande algebra
Enkla funktioner

Åk 6

Geometri
Punkt, linje, sträcka
Kvadrat, rektangel, romb, parallellogram, diagonal

Cirkeln och dess delar
Rätblock, kub, klot - konstruera/rita
Omkrets, area av rektangel, parallellogram
Volym av rätblock och kub
Vinklar; rät, rak, trubbig, spetsig, vinkelsumma

Algebra
Inledande algebra

Omgivningskunskap

Självstyrelsen i undervisningen

Undervisningen kring självstyrelsen är en integrerad del av skolans samlade undervisning. I årskurserna 1-2 berörs ämnet i omgivningskunskap vid de tillfällen då hemkommunen, Åland och Finland behandlas. Ålands historia och självstyrelse behandlas i åk 3-4.

ÅRSKURS 1-2

Årligen
Skolstart
Skolarbete
Trafik och trafikregler
Seder och sedvänjor
Trygghet och säkerhet

Närmiljön
Årstider
Väderlek
Växter (träd, blommor, bär)
Skogens djur
Enkla näringskedjor
Miljövård
Hemkommunen
Jorden, rymden, solen

Människan och hälsan
Människokroppen
Hälsa och sunda levnadsvanor
Matens ursprung
Känslor och kommunikation

Biologi

Åk 3-4

Förutsättningar för liv
Kretslopp
Husdjur
Närmiljöns djur
Närmiljöns växter
Svampar, bakterier
Inhemska däggdjur
Årscykler: viloperod, tillväxt, häckning
Biotoper i Skandinavien
Organisk växelverkan
Årscykler: flyttning, utfodring, övervintring, växelvarma djur

Fiskar, groddjur, ödlor, kräldjur, ormar, sälar, insekter, fjärilar
Fröväxter

Åk 5

-Naturen i Europa
-Växt- och djurliv i Europa
-Människokroppen
-Hälsa och ohälsa (kost, sömn och motion)
-Hygien

Åk 6
-Växt- och djurliv i världen
-Världens naturtyper
-Världshaven
-Människans biologi – pubertet, fortplantning
-Tobak, alkohol, narkotika

Geografi

Åk 3-4

Hembygden
Årstider och väderlek
Kartan o landskap
Vatten
Berggrund
Jordmån
Land/stad
Åland
Finland
Våra grannar
Nordiska länder
Östersjön

Årskurs 5

Europa
-Europas länder
-Kartkunskap
-Klimat- och vegetationszoner
-EU
-Kulturella särdrag

Årskurs 6

Världen
-Jordklotet, polerna, vändkretsar, ekvatorn

-Världskartan, gradnätet, tidszoner
-Världsdelarna
-Klimat- och vegetationszoner
-Ekosystemet
-Jordens resurser

Fysik/kemi

Åk 5
Ljud och ljus
-Egenskaper
-Syn och hörsel
Energi
-Värme
-Friktion
Elektricitet
-Enkla strömkretsar
-Magneter
-Elsäkerhet

Åk 6
Materien
-Enkla byggstenar
-Grundämnen
-Enkla kemiska föreningar
Vatten
-Lösningar och blandningar
-Vattnets kretslopp
-Syror och baser
Luft
-Sammansättning
-Tryck
-Föroreningar
Astronomi
-Jorden och planeterna
-Solen
-Gravitation
-Tidsbegrepp

Religionskunskap

Årskurs 1-2

Etiska samtal om att göra rätt, sanning och lögn, förlåt, samvetet, rädsla och trygghet, ”Den gyllene regeln”

År 1:
Gamla testamentet
Skapelseberättelsen
Patriarkberättelser
Josef
Mose
Saul, David och Jona
Kyrkoårets högtider och anknytande psalmer

År 2:
Bibeln o dess delar
Nya testamentet;
  Jesu uppväxt och liv
Lärjungarna
Jesu liknelser och under
Kyrkoårets högtider och anknytande psalmer

Åk 3-4

Etiska samtal
Gamla testamentet;
  Noa
  Abraham o de andra patriarkerna
  Josef och hans bröder
  De tio buden
  Saul
  David
  Salomon

Etiska samtal
Nya testamentet;
  Jesus ur historisk synvinkel
  Vem var Jesus
  Evangelierna
  Jesu uppväxt
  Johannes döparen
  Jesus bland människor
Påsk, pingst, Kristi himmelsfärd
Olika religioner
Vår hemförsamling
Sakramenten

Åk 5

Kyrkohistoria
-Kristna kyrkans utveckling; Petrus, Paulus, Fransiscus, den heliga Birgitta, Martin Luther
-Reformationen
-Kristna i olika dela av världen; kristna samfund (katolska, ortodoxa, frikyrkor)
Identitet och livsfrågor
-Stärka det egna jaget och identiteten
-Respekt och tolerans
-Tankar om livet
Etik
-Rätt och orätt, kamratskap, relationer, könsroller, jämställdhet
-Mänskliga rättigheter

-Respekt, ansvar och förlåtelse

Åk 6
Världsreligionerna
Kyrkoåret
Identitet och livsfrågor
-Stärka det egna jaget och identiteten
-Respekt och tolerans
-Tankar om livet
Etik
-Rätt och orätt, kamratskap, relationer, könsroller, jämställdhet
-Mänskliga rättigheter
-Respekt, ansvar och förlåtelse

Livsåskådningskunskap

MÅLSÄTTNING (enl lrs cirkulär 74 U30 v24.07 2006)
Undervisning i livsåskådningskunskap ges åt elever som inte hör till något religiöst samfund eller inte har undervisning enligt sin konfession. Syftet med undervisningen i livsåskådningskunskap är att hjälpa eleverna att utvecklas till individer som har goda relationer till andra människor, ansvar för sig själva och andra ävensom känsla för globala frågor. Eleverna skall få möjlighet att diskutera frågor som gäller bl.a. etik, fred och solidaritet, natur och miljö. Vidare skall eleverna få information om olika världsåskådningar och religioner, speciellt med anknytning till den humanistiska traditionen.
Undervisningen bör utgå från och knyta an till elevernas mognad och egna erfarenheter samt lokala och aktuella händelser med respekt för hemmens olika traditioner och livsåskådningsfrågor.

HUVUDMOMENT, lågstadiet

Jagbild och identitet
• utvecklandet av elevens självkänsla – att söka sig själv
• kärlek, glädje, sorg och fruktan
• förebilder
• att vara ålänning
• arbete, vila och rekreation

Empati och kamratskap
• konfliktlösning

• relationer och vänskap
Mänskliga och medborgerliga rättigheter
• individuella olikheter
• gemensamma allmänmänskliga värden, de mänskliga rättigheterna ställning i världen, rättigheter och skyldigheter
• mobbning
Seder och levnadsförhållanden
• levnadssätt och boendeförhållanden
• samverkan mellan folken och kontakter människor emellan

Livsåskådningens grunder
• avgöranden som ligger till grund för icke-religiösa livsåskådningar och religiösa livsåskådningar
• innebörden i religionsfrihet
Jorden, naturen och människan
• forskning om världens och livets uppkomst, människans utvecklingshistoria
• människan och kretsloppet i naturen
• skyddandet av miljö, djur och växter
Samhällets, kollektivets och individens moraliska ansvar

Samhällskunskap

Åk 3-4

Närsamhället; boendemiljö, trafik, handikapp, allemansrätt
Lag o rätt; i familj o skola
Mediefostran; IKT (telefon, mobiltelefoni, datoranvändande)
Demokrati; skola, föreningar

Åk 5

Familjen, samhället och ekonomin
-Den egna och samhällets ekonomi
-Miljömedvetenhet och miljövård
-Jämställdhet
Praktiska medborgarfärdigheter
-Trafik
-Brandskydd och brandsäkerhet

Åk 6

Informationssamhället
-Medierna och deras påverkan
-Källkritik
Lag och rätt
-I skolan och samhället
Mänskliga och medborgeliga rättigheter
-Demokrati

-Rättigheter och skyldigheter
-De mänskliga rättigheterna
-FN

Historia

Historia i åk 3-4 ingår i ämneshelheten naturkunskap. Tyngdpunkten är Ålands natur, kultur och forntid.

Åk 3-4
Nordiska sagor och sägner
Tidslinje
Stenålder
Bronsålder
Järnålder
Vikingatiden

Årskurs 5

Nordens historia
-Medeltiden
-Vasatiden
Ålands historia
-Sjöleder
-Åland som en del av svenska riket
-Levnadsförhållanden
-Näringar
-Kyrkans makt och inflytande
-Klostret på Kökar
-Kastelholm
-Kungsgårdarna

Årskurs 6

Nordens historia
-Stormaktstiden
-Frihetstiden
-Gustavianska tiden
Ålands historia
-Postväsendet
-Häxprocesser
-Spetälskehospitalet på Gloskär
-Lilla och stora ofreden
Världshistoria
-Antiken
-De första högkulturerna
-Upptäckterna

Musik

Gemensamma sånger för åk 1-6:
Vinden drar, Säg mig du lilla fågel, Sov du lilla vide, Nu grönskar det, I sommarens soliga dagar, Sommarpsalm från Åland, Ålänningens sång

Åk 1-2

Sångrepertoar o innehåll hämtas ur omgivningen, årstiderna, kyrkoåret, traditioner
Uttryck musiken med kroppen, på papper etc
Starkt/forte – svagt/piano
Känna igen piano, flöjt, fiol, trumma, trumpet
Ringlekar o danser

Åk 3-4

Instrumentkännedom
Historia, traditioner, dans
Bygdens spelmän
Rytm, tempo
Notvärden
Jämn o tredelad takt
Gehörsövningar
Blockflöjtspel
Klockspel/klangstavar
Rytminstrument

Åk 5-6

Folkmusik från Europa
Musikstilar
Orkestertyper, instrument
Medeltida musik, gregoriansk sång
Barocken
Klassicismen
Popmusik, spirituals, gospel, blues, rock, pop
Dynamik
Ppp-fff
Tempobeteckningar
Rytm
Triol, punkterad 1/4not Notnamn, G-klav
Höjn tecken, återställn tecken, sänkn tecken
Egna kompositioner
Blockflöjtspel, rytminstr

Bildkonst

Åk1-2

Kompositionslära
grundformer

Färglära
grundfärger
Konstruktion och formgivning
olika material t.ex lera, snö, pappersmassa, papper, trä, restmaterial
pappersvikning
Tekniker
kritor och vattenfärg
schablontryck, mosaik, collage, modellering
Teknisk ritning
- enkla linjalritningar
Skrivkonst
bokstavsdekorationer
Visuell kommunikation
trafikmärken
kort, hälsningar
Fantasiuppgifter
fritt skapande

Åk 3-4

Färglära: Färgcirkeln, mellanfärger, komplementfärger och brutna färger.
Komposition: Rörelser, stilleben, 1-punktsperspektiv, olika mönster.
Tekniker: Ytor och strukturer, penselteknik, tryck, skrapteknik, marmorering.
Formgivning: Lera och massor, geometriska figurer.

Åk 5-6

Färglära: Färgcirkeln, brutna färger och pastellfärger.
Komposition: Olika tekniker, mönster med hjälp av passare och linjal. Människor och djur i rörelse. Stilleben. Olika perspektiv, 2-punktsperspektiv, färgperspektiv, ljus och skugga.
Tekniker: Tusch och kol. Ytor och strukturer med olika material. Collage, pappersvikning och tryck.
Formgivning: Konst av återanvänt material. Olika massor. Dekorationer

Åk 1-6

Museibesök, åländska och andra, stora konstnärer, deras verk och arbetssätt.
Heraldik. Arkitektur

Slöjd

Åk 1-2

Arbeta med olika material
Följa muntlig och visuell instruktion, rita av mallar, planera egna produkter efter givna ramar
Olika tekniker (klippa, fläta, tvinna, fingervirka, spika, såga, sy, väva och trycka)

Textilslöjd

Åk 3-4

Symaskinen; delar, iträdning, raksöm, zickzack, starta, fästa, svänga
Tyger; aviga-räta, bomullstyg
Redskap
Personlig modell av given produkt, följa arbetsordn
Sy korsstygn, kedjesöm, stjälksöm
Virka fasta maskor, virka runt
Egna schabloner, stöppla
Valfri produkt enl. given teknik
Blockhus-/lappteknik el applikation

Åk 5-6

Planera egen produkt
Klädesplagg; måttagning, mönsterdelar, kopiera, rita
Olika sorters stygn
Virkning
Stickning

Teknisk slöjd

Åk 3-4

Verktygens användning och funktion
Maskiner o säkerhet föreskrifter
Arbetssätt: mäta, rita, vinkla, såga, hyvla, raspa, fila, slipa, spika, borra, skruva, urholka, ytbehandla
Förslag på arbeten: båtar, fågelholk, fågelbräde, pappershållare, isdubbar, askar

Årskurs 5-6

Verktygens användning o funktion
Maskiner o säkerhetsföreskrifter
Arbetssätt: mäta, rita, vinkla, såga, hyvla, raspa, fila, slipa, spika, skruva, borra, tappa, ytbehandling
Åk 6: svarva
Arbetsförslag: skylt, blompiedestal, pappersrullshållare, pall, hylla, låda med lock
Åk 6: ljusstake

Gymnastik och idrott

I åk 1-6 betonas goda rutiner, upplevelsen av idrottens positiva sidor samt säkerhet

Åk 1-2

Simning; vattenvaneövningar och lekar, olika simsätt, grunderna i livräddning, bad- och båtvett
Gymnastik; grovmotoriska övningar, krypa, åla, rulla ,hoppa, springa och balans
Redskapsgymnastik :bl.a. matt-, hopp-, klätter- och hängövningar
Finmotoriska övningar: klappramsor och fotövningar
Övningar med handredskap: bl. a. hopprep, ärtpåsar, bollar och tunnband
Enkla bollspel
Dans och rytmik; sånglekar, ringlekar, rytm och tempo
Friidrott; löpning, starter, stafetter, längdhopp och kast
Skridskoåkning; snörning, åkställning och teknik, lekar
Skidåkning.; transport, lekar och balansövningar, teknikträning
Orientering; terränglekar, kartan som bild av verklighet, passa kartan, enkla orienteringsövningar
Hälsa; klädsel o utrustning, hygien, positiva upplevelser, motion o hälsa

Årskurs 3-4

Simning
Gymnastik
Bollsporter
Lekar
Dans
Friidrott
Skridskoåkning
Skidåkning
Orientering
Idrottsfostran; regler, fairplay, samarbete etc.
Hygien och hälsa

Årskurs 5-6

Simning
Gymnastik
Bollspel
Dans
Friidrott
Orientering
Lek
Skridskoåkning
Skidåkning
Idrottsfostran; regler, fairplay, samarbete
Hygien och hälsa

Engelska (gemensam arbetsplan för SÅHD)

Åk 3

Eleverna skall:
Utveckla intresse för engelska språket och kulturen
Lära sig uppfatta, förstå och våga tala engelska och agera enligt individuell förmåga
Lära sig respektera varandras kunskaper och färdigheter
Göra sig förstådda i för dem nära och vardagliga situationer

Innehåll:
Vardagliga fraser
Räkneord 1-20
Alfabetet
Färger
Personliga pronomen
Ordkunskap: t ex. djur, familj, skola, kroppen, kläder, veckodagar, mat, möbler, jämna klockslag, verb, adjektiv

Åk 4

Eleverna skall:
Lära sig att använd engelska språket för att kommunicera med varandra
Kunna översätta och producera enkla texter
Befästa ett gott uttal
Bekanta sig med engelskspråkiga länder

Innehåll:
Vardagliga fraser
Räkneord 1-100
Repetition av personlig pronomen
Presens av to be och to have
Obestämd och bestämd artikel
Demonstrativa pronomen, this och that
Prepositioner: in,on, under, over, beside, behind, in front of, at, near, between
Regelbunden plural
Presens av regelbundna verb
There is – there are
Genitiv (med apostrof)
Ordkunskap tex. månaderna, rum och inredning, mat, väder, klockan, verb, adjektiv

Åk 5-6

Eleverna skall
Lära sig att använda språket för att kommunicera med andra utgående från texter som handlar om barn och vuxna i såväl realistiska som fantasifulla situationer.
Lära sig att använda språket i verklighetstrogna och påhittade vardagssituationer.

Befästa ord, uttryck och språkliga mönster genom skriftliga övningar.
Fördjupa sina kunskaper om barns levnadsförhållanden i engelskspråkiga länder, samt deras kultur och samhällsliv

Innehåll:
Imperfekt av to be, to have, to do
Omskrivning med do och does i frågor och nekande satser
Possessiva pronomen
Komparation av regelbundna adjektiv samt högfrekventa oregelbundna adjektiv
Ordningstalen 1-31
Oregelbunden plural
Datum
Genitiv med of
Bekanta sig med fonetiska tecken
Can/can´t
Imperfekt regelbundna verb

Innehåll i åk 6:
Räkneord 1-1000
Progressiv form
Imperfekt oregelbundna verb
Futurum
Komparation av adjektiv
Reflexiva pronomen
Relativa pronomen
Fonetiska tecken
Must/mustn´t
Olika uttalsvarianter presenteras samt skillnader i vokabulärer mellan engelskspråkiga länder

Finska 5-6

Eleverna skall
Förstå och använda språket i vardagliga situationer
Bekanta sig med Finlands geografi
Bekanta sig med finsk kultur

Innehåll åk 5
Nom sing, plur
Gen sing
Adessiv, inessiv sing (missä?,kenellä on?)
Kongruens
Jakande presens
Pers.pron.
Räkneord 1-100
Ordningstal i grundform,1-5

Innehåll åk 6
Jakande,nekande och frågande presens

Poss.pron.
Räkneord 1-1000
Part sing med räkneord,pari,puoli,monta och obestämd mängd
Objekt i jakande och nekande meningar
Adessiv (Milloin?,Millä?)

Tyska (gemensam arbetsplan för SÅHD)

Åk 5-6

Eleverna skall:
Klara av tyska i för dem vardagliga sammanhang
Ha någon kännedom om tysktalande länder

Tonvikten ligger på övningar i muntlig färdighet med gott uttal. Skriv- och språkriktighetsövningar skall stödja den muntliga färdigheten. Genom att undervisningsmetoder och material varieras, tas elevernas olika inlärningsstilar i bruk. En atmosfär, där var och en arbetar målmedvetet och kan få känna glädje över sina framsteg, främjas, så att eleverna fullt ut vill och vågar använda språket.

Eleverna skall få en inblick i levnadsförhållanden, samhällsliv, sport och kultur i de tysktalande länderna, och därigenom i någon mån förstå sig på kulturella skillnader.

Innehåll:
Grundläggande ord/fraser inom följande ämnesområden:
Hälsnings-, artighetsfraser (vykort, brev, mail, telefonering)
Presentera sig och sin familj
Släkt
Fritidsintressen/aktiviteter tex. djur, sport, musik
Alfabetet
Siffror, sifferuttryck; tel.nr, pengar, årtal
Café- och restaurangbesök /livsmedel, rätter
Inköp
Skola, arbete, yrken
Vägbeskrivningar, resor, färdmedel, hotell
Tidsuttryck; klockan, veckodagar, del av dag, månader, årstider
Väder
Kläder
Kroppen, hälsa
Färger, vanliga adjektiv
Hus och hem
Högtider, traditioner
Nationalitetsord
Grammatik:
Regelbunden presens
Presens av haben och sein
Substantiv med stor bokstav
Artiklar i nominativ
Plural
Personliga pronomen
Possessiva pronomen, singular (ev. pluralis)